

Lena Dunham

Is het erg
om onzeker
te zijn?

Aantekeningen uit mijn eerste jaar als student

Uit het Engels vertaald door

Maaïke Bijnsdorp en Lucie Schaap

MEULENHOFF

ISBN 978-90-290-9191-6

ISBN 978-94-023-0860-0 (e-book)

NUR 320

Oorspronkelijke titel: *Is it evil not to be sure?*

Oorspronkelijke uitgever: Lenny

Omslagontwerp: Moker Ontwerp

Vormgeving binnenwerk: Steven Boland

© 2016 Lena Dunham. All rights reserved.

Nederlandstalige uitgave © 2017 Maaïke Bijnsdorp, Lucie Schaap
en Meulenhoff Boekery b.v., Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

In de zomer van 2009 werden mijn leeftijdgenoten en ik plotseling razendsnel meegezogen in de Twitter-gekte. Voor mij voelde het allemaal eigenaardig vertrouwd, ik besepte namelijk dat ik al ervaring had met die kenmerkende telegramstijl en zijn specifieke mogelijkheden. Ik heb weliswaar nooit regelmatig een dagboek bijgehouden, maar het deed me denken aan de losse aantekeningen die ik in 2005 vastlegde in wat ik mijn *Verzameling van creatieve flarden en waarnemingen* noemde, in feite een stel Word-documenten waarin ik visuele en verbale invallen en emotionele smeebeden noteerde, evenals rauw geformuleerde uitingen van woede en pijn die aan niemand in het bijzonder gericht waren. Ik schreef niet per se elke dag iets, maar wel met een zekere regelmaat, en mijn verzameling persoonlijke overpeinzingen groeide als nooit tevoren. Als kind had ik bij vlagen ook een dagboek bijgehouden, maar die schriftjes had ik uiteindelijk altijd openlijk laten rondslingeren in de hoop dat mijn ouders ze zouden lezen en zo ongerust zouden raken dat ze me voorgoed van school zouden halen. Het was trouwens voor mij als jong meisje moeilijk te begrijpen waarom je voor een niet-bestaand publiek zou schrijven. Want zeg nou zelf: als een meisje in haar inloopkast staat te jammeren en niemand hoort haar, heeft ze dan wel echt gejammerd?

Mijn creatieve flarden en waarnemingen waren op de een of andere manier anders. Ik hield ze ruim een jaar zorgvuldig bij en wat aanvankelijk vooral een zweem van ijdelheid had gehad, begon geleidelijk meer als een noodzaak te voelen. Dat had misschien te maken met het feit dat ik ver van huis ging studeren of met de inherente dwaasheid van menselijk gedrag, waarvan we ons bewust worden wanneer we seksueel actief worden. Hoe dan ook liep mijn hoofd ineens over van de dringende, belangrijke ideeën zonder vast onderkomen. Ze kwamen bij me op als ik door de sneeuw naar een werkgroep rende of wanneer ik wegrolde van een pafferige jongen in zijn onopgemaakte bed. In gedachten bekeek ik ze van alle kanten, ze waren schitterend en gevaarlijk als de scherven van een gebroken raam. Er waren erbij die voelden als echte inzichten. Die fascineerden me, maar schrikten me ook af. Doorgaans voelde het echter alsof deze creatieve flarden en waarnemingen geen hoger doel dienden dan het mij mogelijk te maken in vrede met mijn eigen geest te leven. Ik voelde me een beetje Harriet the Spy (of een oudere, veel gevaarlijker spion) wanneer ik mijn monologue intérieur als een soort verdorven dvd-commentaar vastlegde.

Het lijkt bijna onmogelijk om groeispurts te herkennen op het moment zelf. Ik kan daarom alleen achteraf zeggen dat deze periode er een was: gedurende het jaar dat ik die aantekeningen bijhield, ging ik het huis uit, verloor ik mijn maagdelijkheid, werd ik keer op keer seksueel afgewezen (en vervolgens seksueel geaccepteerd door precies de verkeerde aanbidders), worstelde ik onveranderd

met psychische problemen, verloor ik vrienden na klein-zielige ruzies of omdat ze met de noorderzon vertrokken en raakte ik al te vertrouwd met de citrusachtige scherpte van opzettelijke wreedheid die veel volwassen interacties die bittere bijsmaak geeft. Deze periode was een goede leerschool voor zowel de vreugdevolle ironische wendingen als de onvermijdelijke verliezen van het volwassen leven. Ik was altijd moe (pfeiffer) en altijd hoopvol (seks). Ik zakte een keer in mijn mooiste jurk in elkaar als gevolg van een vergrote milt, ik liet al mijn verstandskiezen trekken alleen om van de pijnstillers te kunnen genieten en ik begon me af te vragen of mijn ouders wel de personen waren voor wie ik hen altijd had aangezien. Ik zag mijn jongere zus zich verzoenen met haar homoseksualiteit toen ik haar in bescherming nam tijdens een studentenfeestje waar het stikte van de hitsige, lesbische rugbyspeelsters (van wie er een nog eens 's nachts op zoek naar haar vriendin dronken en woedend mijn woning binnendrong). Ik bezocht het studentengezondheidscentrum om erachter te komen waarom mijn baarmoeder vrijwel altijd aanvoelde als de gebalde vuist van een kwade activist. Veel hiervan kwam op de een of andere manier in mijn dagboek terecht. Van de eerste keer gebeurt worden ('te laag en te kriebelig') tot en met het om uitstel vragen bij docenten met huilverhalen over zieke grootmoeders: er gebeurde veel. Vaak had ik nog amper puf om naar de campusboekhandel te sloffen voor winegums. Maar ik noteerde die zinnen een voor een zonder me er echt druk om te maken of dat ergens goed voor was. Pas nu zie ik dat het me hielp overeind te blijven.

Ik ben niet de eerste die heeft ontdekt hoe heilzaam dat is. Toen mijn ouders in 1977 verkering kregen, zei mijn vader verlegen tegen mijn moeder dat ze hem aan Oscar Wilde in zijn jonge jaren deed denken. Daar zat wat in – ze had een langwerpige, brutaal gezicht en een scheef lachje en droeg een morsig mannenpak dat ze ergens in een zijstraat van Fourteenth Street had gekocht – maar zij dacht dat hij bedoelde dat ze niet knap was. Los van haar uiterlijk denk ik dat zijn opmerking vooral op haar gevatheid sloeg, haar (onveranderd springlevende) talent om iemand met één zin op zijn plaats te zetten, zoals toen ze op haar zevenentwintigste tegen haar therapeut zei dat ze nooit goede raad zou kunnen aannemen van iemand met zulke afschuwelijke snowboots. Zij hield ook een dagboek bij.

Als ik één les zou mogen meegeven (al hoop ik bij God dat zo'n beperking me nooit zal worden opgelegd) is het mijn overtuiging dat jonge mensen, en met name jonge vrouwen, hun ervaringen aan papier zouden moeten toevertrouwen, al is het alleen maar hierom: jij bent de enige die jouw specifieke ervaringen ooit zal beleven en het zou zonde zijn als ze verloren zouden gaan als je er niet meer bent of omdat je ze vergeet of omdat je volwassen wordt en afschuwelijke snowboots aanschaft. Maar het zou ook kunnen dat je er net als ik achter komt dat de zinnen planken blijken die een vlot vormen waarop je je nat en naar adem happend een welkom strand op weet te slepen.

Ik heb het altijd als iets radicaals beschouwd als een vrouw besluit dat haar leven de moeite waard is om aan

papier toe te vertrouwen. Ik ben blij dat ik dat besluit destijds in de herfst van 2005 heb genomen. Want als ik deze flarden en waarnemingen herlees, krijg ik een heel ander gevoel dan bij het lezen van mijn tenenkrommende poëzie of melodramatische toneelstukken (met titels als ‘De lege rolstoel’) uit grofweg dezelfde periode. Dit lees ik terug met een zekere trots op mijn jongere ik, ik voel bewondering voor de manier waarop ze met grote kruimels van het leven terug naar haar muizenholletje scharrelde.

Ik probeer nog steeds van alles bij elkaar te scharrelen, maar dat valt niet altijd mee. Onlangs droomde ik dat ik bij een vrouwenschrijfgroep zat. We waren een vrolijk stel, heel divers in leeftijd en ambities, rond een gezellige houten tafel en gingen als volgt te werk: we staken elkaar met glimmende messen in de schouder (waarbij we goed opletten dat we geen hoofdslagaders raakten), zetten een kookwekker op tien minuten en gaven dan gehoor aan het verzoek om ‘door de pijn heen te schrijven’. Na afloop van die tien minuten werden we allemaal verbonden – maar eerst schreven we ons beste werk. Weer wakker walgde ik van de doorzichtigheid van de metafoer, al was ik ook onder de indruk van de raakheid ervan: als vrouw werken we door pijn heen die onmogelijk lijkt. Soms is die het gevolg van de willekeurige stomp in de buik die het leven uitdeelt, maar vaak genoeg is die ook zelf toegebracht. Die pijn heeft een bedoeling, maar die herkennen we misschien pas tien of nog meer jaar later, nadat Twitter is uitgevonden en we daar al twee keer vanaf zijn gegaan.

Wat ik ontdekte toen deze aantekeningen een paar maanden geleden weer opdoken, was dat deze ‘flarden’,

die makkelijk terzijde kunnen worden geschoven als het loze gebabbel van een nog niet helemaal menselijk wezen, lang nadat ze aan het papier zijn toevertrouwd nog niets aan kracht hebben ingeboet. Elk fragment heeft het vermogen me terug te katapulteren naar een lang vergeten tijd: daar zaten we met onze zonverbrande benen bungelend uit het raam op de vensterbank naar een optocht te kijken in een willekeurige Amerikaanse stad. En daar lag ik weer in de leemgrijze slaapkamer van iemand die dacht op een dag talkshowhost te zullen zijn. En ik voel zo weer het niksige gewicht van mijn waardeloze dekbed als ik mijn computer op mijn knieën zet en schrijf alsof mijn leven ervan afhangt. Ik hoop dat jouw schrijfsels, in welke vorm dan ook, diezelfde tijdmachinetoverkracht hebben: dat ze je zullen herinneren aan waar je bent geweest, wat je hebt doorstaan, hoe sterk je was, zelfs op de momenten dat je je zwak voelde, en hoe klaar je bent voor wat zal volgen.

Noot: Deze aantekeningen zijn ingekort maar niet geredigeerd, vandaar de gekmakende schending van de basisregels voor hoofdlettergebruik en interpunctie hier en daar. Om privacyredenen zijn onderstreepte namen door mij gewijzigd.

6-10-2005

een hedendaags hippiemeisje in een T-shirt met de tekst:
'Liever wiet roken'

in het donker op weg naar de stad met zijn arm om me
heen

Halloweenschmink die nog dagen blijft zitten

Een meisje dat huilt als een mariabeeld, verstild en
gelukkig. Als ik de tranen wegveeg, zitten mijn handen
onder de make-up dus ik stop ermee

Een kunststudent vertelt me tijdens het eten in de mensa
dat de schilderkunst dood is

Een andere kunststudent vertelt dat zijn werk op
'belangrijke kunstwebsites met ontegenwoordig veel
bezoekers' wordt gezet. 'Welke sites?' vraag ik. 'Hoe
bedoel je?' zegt hij. 'Gewoon, kunstwebsites.'

Met hem in een dierenwinkel zijn voelde alsof elk dier
dat we zagen ons kind was, maar dat zal wel aan mij
gelegen hebben